

Ғалым К.К.Қадашева былай дейді: «Тілді жанапша жаңғыртып оқытуда оқытушы-түсіндіруші, ал үйренуші-тыңдаушы немесе оқытушы-үйренуші деген ұғымды мүлдем жоюды. Оқытудың бұл түрінде тіл үйренуші оқыту объектісінен білімді менгеруші, өзі тілді үйренуді іске асыратын субъект қызметіне көшеді» [1,87]. Яғни, оқытушы бақылаушы бағыт беруші ролінде болады. Тілді жанапша жаңғыртып оқытуда талап та, қарым-қатынас та өзгерді. Кез келген оқыту технологиясы іс-әрекеттің қарқындылығы мен белсенділігін арттырғандығымен де, кейбір технологияда бұл құралдар басты идеяны және нәтиже тиімділігінің негізін құрап, жеке тұлғаның жетілуіне, дамуына бағытталған. Олар: проблемалық оқыту технологиясы, коммуникативтік технология, дамыта оқыту технологиясы, пікірсайыс, ойын әдістері т.б.

Сонымен қатар қазақ тілін үйретуде оқыту әдістемесінің сапасын арттыру үшін жоғары белсенділікті дамыта әдістемесін де қолдануға болады.

Ғалым Т.Левандовский интерактивтің қарым-қатынас жасау үрдісінің синоним ретінде сипаттайды. Бұл әдіс әсіресе, сұхбат құруда тыңдаушылардың белсенділігін арттырады. Топ болып, жұп болып жұмыс істеуге үйретеді.

Интерактивті әдіспен сабақ өткізгенде оқытушы кенесші ролін атқарады. Тіл үйренуші ізденуде, шығармашылықпен жұмыс істеуге үйренеді, тілге деген қызығушылығы артады, яғни өз қажеттілігі үшін үйренуде ынтық ойнады. Оқытушы өзге тілді үйренуде манызды болып табылатын тыңдаушы мен тыңдаушының арасындағы интерактивті қалыптастыруға жағдай жасайды.

Оқытушы жұмысты ұйымдастыра білуі қажет: мақсат қою, жұмысты жоюларға, тапсырманы бөлу, тыңдаушылардың әрекетін бақылау және бағылау, оқытушы тыңдаушының кенесшісі болады. Жұмысты ұйымдастырып, топқа бөліп, әр топқа тақырып беріп, оларды талқылау көзделеді. Келесі әр студентке жеке-жеке тапсырма беру, одан кейін жұптық тапсырмаға әр түрлі жағдаяттық тапсырмалар немесе сұхбат т.б. беруге болады. Сонында бұкіл топ өз жұмыстарының нәтижесін талқылайды, бір-бірін бағалайды.

Белгілі ғалым Оразбаева былай деп көрсетеді: «...Тілдік қатынасты игеру тек тілдік ортаға қатысты тақырыптарды соған сәйкес лексикалық минимуммен сөйлеу үлгілерін сөйлем әрекеттерін үйретумен іске асады. Тілдік қатынас ешүяқытта грамматиканы жеке үйретумен жүзеге аспайды. Адамға қажет тақырып, сөйлем, тұрақты тіркес, мәтін арқылы ұсынғылып, грамматика сол тілдік қатынастың қажетіне қарай сұрыпталғанда ғана нәтиже береді» [2,152]

Жана әдістерді пайдалануы – бүгінгі күннің талабы. Жанапша жаңғыртып оқыту, интерактивті әдістер, жана технологиялар тіл үйренушінің танымдық, білімдік белсенділігін тудыруға, уәждемесін тудыруға бағытталған. Қазақ тілін үйренуде бұл әдістер арқылы елеулі нәтижелерге жетуіне болады. Бірақ бұның бәрі оқытушының шеберлігіне байланысты, оқытушы үнемі ізденісте болуы қажет.

Әдебиеттер:

- 1.Қадашева К. Қазақ тілі: оқытудың тиімді әдістемелері. –А. 2000.
- 2.Оразбаева Ф.. Тілдік қатынас теориясы және әдістемесі. –А. 2001.

Ақмадинова А.Н., Письменная О.А.

СИСТЕМНОСТЬ И ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ТЕРМИНОЛОГИИ

Настоящий обзор посвящен терминологическим аспектам научно-технического перевода, проблеме системности различных видов совокупностей терминов. Проанализированы многочисленные классификации терминов, закономерные связи термина и его значения, признаки мотивированности термина, составляющей основы семантического терминаобразованиия и соответственности внутренней формы /букавального значения/ и значения /реального значения/, зафиксированного в его дефиниции. Изучение проблемы системности терминологии позволяет сделать вывод о многообразии лежащих в основе терминологии логико-семантических структур и способов их отражения в переводе, что обуславливает существование различных типов терминологических систем.

В своей работе переводчик научно-технической литературы должен освоить применяемые на практике классификации терминов – как для поиска термина и их эквивалентов в различных источниках, так и для выбора наилучшего способа перевода термина в зависимости от его значения и формальной структуры, но-визны и сферы использования. Типология определяет объекты по их свойствам. Классификация же с большей или меньшей степенью ответственности членят расматриваемую область /реальность/ по отдельным аспектам. Существуют различные классификации, в которых терминалы группируются по содержанию, по языковой форме, по функции, по внутряязыковому и внеязыковому признакам. Основной классификацией терминов является распределение их по объекту номинации, терминологии. Прежде всего, выделяется класс научных терминов. Он разделяется на подклассы, количество которых соответствует количеству наук, выделяемых на определенном этапе научно-технического прогресса; а в каждом подклассе физических, химических и других терминов выделяется столько группировок /терминосистем/, сколько существует различных независимых теорий описания физических, химических и иных объектов и закономерностей. Термины стьковых наук, как правило, относятся одновременно к нескольким группировкам. В социальной сфере кроме терминов общественных наук /политэкономии, социологии, этнографии, политологии и др./ фигурируют не-термины – единицы общественно-политической лексики – обозначения, не соот-ветствующие общим понятиям, входящим в системы понятий данных наук или не удовлетворяющие требованиям, предъявляемым к терминам. Отдельной спе-циальной сферой является административно-политическая, которая охватывает экономическое и административное управление, куда входит оборона, юстиция, дипломатия, делопроизводство и др. По своей содержательной структуре они сходны с научными и техническими терминами, а по формальной структуре мо-гут отлпичаться от них. Военные термины характеризуются рядом особенностей: часть их сближается с техническими, другая – с экономическими, третья – с на-